

Антонець Н. Б.

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7772-9364>*

НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІ КОМПЛЕКСИ “ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД – ЗАГАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД” У СИСТЕМІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розвиток національної системи освіти на початку 90-х рр. ХХ ст. призвів до виникнення закладів нового типу, що створювалися на підґрунті як історичного, так і тогочасного вітчизняного та зарубіжного досвіду. Це спричинило появу в тексті Закону УРСР “Про освіту” (1991) у переліку середніх загальноосвітніх закладів для розвитку здібностей, талантів дітей разом із спеціалізованими школами, гімназіями та ліцеями також різних типів навчально-виховних комплексів (НВК).

За умови гострої нестачі дошкільних установ значного поширення в Україні у 1990-х роках почали набувати НВК “школа – дитячий садок”. У зв’язку з такими реаліями в 2001 р. у тексті Закону України “Про освіту” з’явився пункт, де зазначалося, що за рішенням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для задоволення освітніх потреб населення можуть створюватися навчально-виховні комплекси “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад” і “загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад” [1].

У березні 2003 р. Кабінет Міністрів України затвердив Положення про навчально-виховний комплекс “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, “загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад” [2]. Відповідно до цього документа такий комплекс є навчальним закладом, що забезпечує реалізацію права громадян на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти. У перелік основних завдань НВК було включено: 1) створення умов для різнобічного розвитку дитини дошкільного та шкільного віку, формування гармонійної особистості, збереження та зміцнення її фізичного та психічного здоров’я; 2) формування основних норм загальнолюдської моралі; 3) створення умов для здобуття дітьми дошкільного та шкільного віку безперервної дошкільної та загальної середньої освіти в обсязі державних стандартів дошкільної та загальної середньої освіти, розвитку їх творчих здібностей і нахилів.

У Положенні зазначається, що навчально-виховний комплекс складається з двох підрозділів – дошкільного та шкільного. Дошкільний підрозділ забезпечує належний рівень освіти дітей віком від трьох років (із серпня 2010 р. було дозволено приймати дітей від двох місяців [3]) відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти. Шкільний підрозділ (до нього, як правило,

переводять дітей із шести років) забезпечує відповідний рівень загальноосвітньої підготовки учнів згідно з вимогами Державного стандарту загальної середньої освіти.

Зважаючи на брак дошкільних закладів, делегати III Всеукраїнського з'їзду працівників освіти (2011) під час ухвали Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки до переліку основних завдань галузі віднесли “розширення мережі навчально-виховних комплексів типу “дитсад – школа”” [4]. Перебіг цього процесу у 2010–2015 рр. можна простежити завдяки статистичному бюлетеню “Загальноосвітні навчальні заклади України”, який у 2011–2016 рр. публікувала Державна служба статистики України (табл. 1). Після створення у 2014 р. ДНУ “Інститут освітньої аналітики” спочатку його відділ інформаційно-аналітичних систем, а потім відділ освітнього інформаційного забезпечення підготували інформаційні бюлетені “Загальноосвітні навчальні заклади Міністерства освіти і науки України, інших міністерств і відомств та приватні заклади” (2018) та “Заклади загальної середньої освіти Міністерства освіти і науки України, інших міністерств і відомств та приватні заклади” (2019, 2020), у яких відображена динаміка розвитку НВК “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад” протягом 2016–2020 рр. (табл. 2).

Таблиця 1

Кількісні показники функціонування комплексів “школа – дитячий садок” у 2010–2016 рр. [4–10]

Кількість	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Закладів	1 898	2 087	2 425	2 699	2 776	2 934
у т. ч.:						
- у містах	442	420	418	460	397	396
- у сільській місцевості	1 456	1 667	2 007	2 239	2 379	2 538
Учнів	208 458	225 870	263 969	286 436	280 369	303 611
у т. ч.:						
- у містах	89 683	91 049	100 802	104 127	84 688	88 285
- у сільській місцевості	118 775	134 821	163 167	182 309	195 681	215 326
Учителів	32 972	35 435	42 863	48 254	49 107	51 886
у т. ч.:						
- у містах	9 304	9 165	10 209	10 367	8 731	8 985
- у сільській місцевості	23 668	26 270	32 654	37 887	40 376	42 901

Таблиця 2

Кількісні показники функціонування комплексів “школа – дитячий садок” у 2016–2020 рр. [11–13]

Кількість	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Закладів	3 051	3 159	2 967	2 776
у т. ч.:				
- у містах	404	442	445	420
- у сільській місцевості	2 647	2 717	2 522	2 356

Кількість	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Учнів	327 092	366 463	376 983	364 525
у т. ч.:				
- у містах	98 445	120 837	131 266	128 798
- у сільській місцевості	228 647	245 626	245 717	235 727
Учителів	54 432	59 022	58 271	54 857
у т. ч.:				
- у містах	9 708	11 820	12 605	12 087
- у сільській місцевості	44 724	47 202	45 666	42 770

Список використаних джерел

1. Про освіту : Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-ХІІ. *Середня освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання* / за заг. ред. В. С. Журавського. Київ, 2004. С. 40.

2. Про затвердження Положення про навчально-виховний комплекс “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, “загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад” : постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2003-%D0%BF#Text>.

3. Про внесення зміни до пункту 6 Положення про навчально-виховний комплекс “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, “загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад” : постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-2010-%D0%BF#Text>.

4. Матеріали ІІІ Всеукраїнського з’їзду працівників освіти. Київ ; Чернівці, 2011. С. 334.

5. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2010/11 навчального року : стат. бюл. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2011. С. 20. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_shool_bl.htm.

6. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2011/12 навчального року : стат. бюл. / Держ. служба статистики України. Київ, 2012. С. 20. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_shool_bl.htm.

7. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2012/13 навчального року : стат. бюл. / Держ. служба статистики України. Київ, 2013. С. 20. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_shool_bl.htm.

8. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2013/14 навчального року : стат. бюл. / Держ. служба статистики України. Київ, 2014. С. 20. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_shool_bl.htm.

9. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2014/15 навчального року : стат. бюл. / Держ. служба статистики України. Київ, 2015. С. 20. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_shool_bl.htm.

10. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2015/16 навчального року : стат. бюл. / Держ. служба статистики України. Київ, 2016. С. 20. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_shool_bl.htm.

11. Загальноосвітні навчальні заклади Міністерства освіти і науки України, інших міністерств і відомств та приватні заклади (2016/2017 та 2017/2018 н. рр.) :

інформ. бюл. / Ін-т освітньої аналітики. Київ, 2018. С. 26. URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2018/04/BYULETEN%60-ZNZ-17-18.pdf>.

12. Заклади загальної середньої освіти Міністерства освіти і науки України, інших міністерств і відомств та приватні заклади (2017/2018 та 2018/2019 н. рр.) : інформ. бюл. / ДНУ “Ін-т освітньої аналітики”. Київ, 2019. С. 30. URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/ZZSO-2019.pdf>.

13. Заклади загальної середньої освіти Міністерства освіти і науки України, інших міністерств і відомств та приватні заклади (2018/2019 та 2019/2020 н. рр.) : інформ. бюл. / ДНУ “Ін-т освітньої аналітики”. Київ, 2020. С. 30. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/ZZSO_19_20.pdf.